

Oppsummeringsoppgaver fra ”1600-tallet – barokken” s.138

1. Man vet ikke sikkert hvor ordet ”barokk” kommer fra, det kan være fra ”barroco”, ”baroco” eller ”barocco”, som betyr henholdsvis ”en uregelmessig formet perle”, ”argumentasjon som er sann og falsk på en gang”, og ”merkerlig” eller ”rar”.
2. I barokken finner vi den samme interessen for de klassiske formene som i renessansen, men diktere og kunstnere deler det opp og legger til overdetaljering og overdrivelse. Det blir brukt et bilderikt språk og sterke virkemidler som for eksempel kontraster som liv og død, himmel og helvete, og lys og mørke. Kristendommen gjennomsyrrer alt i samfunnet, med Gud på toppen. Pomp og prakt er viktig.
3. I Danmark var Thomas Kingo en kjent barokkdikter. I Norge hadde vi blant andre Dorothe Engelbretsdotter og Petter Dass.
4. Dorothe Engelbretsdotter ga ut bøker med salmer, andakter, bønner, brev og leilighetsdikt.
5. Typisk for hennes diktning som var skrevet i fast form, er allusjoner til bibelske personer og fortellinger. Hun hadde stor bibelsk kunnskap.
6. Fordi hun skrev på fast form og brukte melodier fra andre kjente salmer ble de meget lette å lære. Hun hadde også holdninger som gikk hjem hos folk flest. Dette er grunner til at hennes utgivelser ble godt motatt av folket.
7. Dorothe var flink til å skrive, familien var kristne, og hun fikk mange forskjellige kulturimpulser hjemme. Dette, og det at Norge nylig hadde fått sitt første trykkeri, inspirerte Dorothe og hjalp på å spre tekstene hennes.
8. Thomas Kingo skrev hovedsaklig salmer.
9. Titlene hans oppsummerte enten innholdet eller sa noe som salmens funksjon.
10. Petter Dass’ tekster er mer undervisende og oppdragende. Han spiller på et mindre følelsesregister, bortsett fra i leilighetsdiktningen, og han er mer religiøst ortodoks. Han ble på grunn av dette ikke like høyt verdsatt som Engelbretsdotter og Kingo i samtiden (bortsett fra i Nord-Norge).
11. Petter Dass’ verk ”Nordlands Trompet” begynner med en lang hilsen til Norlands innbyggere, deretter skildrer han beliggenhet og klima. Så gir han en topografisk beskrivelse av hvert len i fra Helgeland og nordover. Nordlands Trompet er et hyllestverk samtidig som det belærer lesern innenfor eksistensielle spørsmål.
12. Petter Dass skrev også evangeliesanger og katekismesanger.
13. Han skrev også ”Første plaster” og ”Andet plaster” for å trøste Bergens innbyggere etter den grufulle bybrannen i 1702.

Oppsummeringsoppgaver fra ”1700-tallet – klassisisme og opplysningstid” s.149-150

1. Et borgerskap vokste fram i de store byene på 1700-tallet som hadde både råd og tid til litteratur og annen kunst. Før hadde forfattere skrevet på oppdrag, men nå hadde de et større og bredere publikum.
2. Opplysningsfilosofien gikk ut på troen på fornuften. Man trengte ingen kirke eller Gud eller noen annen autoritet. Det var fullt mulig å selv gjøre seg opp en mening om mennesket, naturen og samfunnet man levde i, bare man brukte fornuft og logikk. Opplysningsfilosofien ville bygge ned gamle forestillinger og fordommer

- som kirken og adelen hadde bygd opp. Opplysningsfilosofene ville ha utvikling, frihet, fred og demokrati. Ytrings- og trosfrihet var viktig. Makten skulle være tredelt og makten skulle ligge hos folket. (Selv om de da mente at bare alle voksne menn i de øvre samfunnslag skulle ha stemmerett, var det relativt liberalt på den tiden.)
3. Encyklopedistene var rundt 200 mennesker som jobbet med å samle all sikker kunnskap i et stort leksikon, en encyklopedi. Arbeidet tok 30 år, og det solgte i store opplag.
 4. Ordet "klassisk" betyr forbilledlig. I klassisismen var man opptatt av antikke forbilder akkurat som i renessansen og barokken, men klassisismen var delvis en reaksjon på barokken og man benyttet mye enklere uttrykk enn det kjempemessige i barokken. Resirkulering av antikke prinsipper og innhold forekom ofte, man mente at det ikke gikk an å lage noe bedre. Man brukte det man fant og innarbeidet det med noe nytt i faste mønstre.
 5. Hovedforskjellene mellom klassisismen og barokken er forholdet til Gud og kristendommen, og enkelthet i motsetning til pomp og prakt. I barokken var Gud på toppen, men i klassisismen sidestilte man Gud og menneskene i større grad. I klassisismen var enkelthet, orden og harmoni viktig, i motsetning til barokken hvor detaljrikdom og pomp og prakt var viktig.
 6. Ludvig Holberg var samfunnskritisk, og han tok opp aktuelle tema. Han fremmet også fornuften, kunnskapen og erfaring gjennom sine verker.
 7. Holberg var mer en opplysningsmann enn en klassisist, men han fulgte til en viss grad klassisismens strenge rammer til dramaet. Alle komediene hans er begrenset til én handling, og ofte også til en tid og et sted, men ikke alltid.
 8. I tillegg til den gamle antikke litteraturen, hadde Holberg andre forbilder, for eksempel Molière.
 9. "Niels Klim" handler om en teologistudent som faller ned til det indre av jorda, hvor det er et planetsystem med mange riker og som, etter å ha oppholdt seg der og opplevd mye, plutselig er tilbake til Bergen.
 10. Når man skriver fiksjon kan det være lettere å være samfunnskritisk, for man kan overdrive eller dikte et helt annet samfunn for å lage store kontraster mellom fiksjonen og samfunnet menneskene lever i.
 11. Holbergs filosofiske forfatterskap består av selvbiografiske brev på latin, epistler, og essay. Her tok han opp alle mulige emner. I det moralske forfatterskapet hans merker man den modne, beleste og velreflekterte akademikern Holberg.
 12. Tekstene er fulle av vidd og overraskende vendinger. Epistlene varierer i lengde og tar opp alt fra te, kaffe, tobakk, parykker, og syfilis til sjalusi og kvinner. De forklarer, drøfter og gir eksempler. Essayene ligner epistlene, men har ikke fiktive elementer for å få dem til å se ut som brev, sånn som epistlene nettop har. Emnene i essayene er dessuten mer alvorlige, grundigere, og mer drøftende.
 13. Tre eksempler på Holberg-komedier er; "Jeppe på Bjerget", "Erasmus Montanus" og "Jean de France".
 14. En komedie er et humoristisk drama med en lite alvorlig konflikt. Komedien prøver å more publikum ved å vise fram feil og dumheter ved folk eller samfunnet. Både for underholdning og som samfunnskritikk.

15. Den første faste teaterscenen i Danmark-Norge, som var åpen for alle som ville se skuespill, etterlyste dramatikk på dansk. Holberg tok denne utfordringen og begynte å skrive komedier.
16. Holberg skrev over 30 komedier, de fleste i hans ”poetiske raptus” nemlig i perioden 1722-1725.
17. Komikken i Holbergs komedie har spesielle trekk fra gresk og italiensk komikk. Han koblet idéer og komiske grep fra antikken sammen på nye måter og brukte det i en aktuell setting. Holberg fulgte mønsteret for klassisk dramatisk komposisjon. Han begrenser seg til én handling, og ofte også til én tid og ét sted, men ikke alltid.

Oppsummeringsoppgaver fra ”Norske Selskab” s.154

1. Det Norske Selskab ble stiftet i 1774 og formålet med klubben skulle være å lage vers - medlemmene skulle hjelpe hverandre med å fordrive kjedsomheten.
2. Medlemmene av klubben var norske studenter i København som søkte selskap med andre nordmenn. Et vertshus, ”Madam Juels kaffehus”, ble møtestedet deres. Noen kjente medlemmer var Johan Herman Wessel, Johan Vibe, Johan Nordal Brun og Jens Zetlitz.
3. Medlemmene hadde samme litterære smak, og de brukte humoren flittig. Felles nasjonalitet, skjebne, og smak.
4. Typisk for tekstene var klassisistiske former, og humor med underliggende kunnskap, fornuft og også av og til alvor. På den tiden radikale tanker og følelser, nasjonalisme, opprørstrang og livsglede var også typisk.
5. De var klassisister, og fulgte faste, regelmessige former, med rim og rytme. Tanker om frihet, likhet og brorskap som stod sentralt i kjølvannet av og under den franske revolusjonen påvirket medlemmene i Det Norske Selskab, og dette førte de med seg i tekstene sine.

Oppsummeringsoppgaver fra ”Romantikken” s.171

1. Romantikken oppstod på slutten av 1700-tallet og varte til omkring 1830. I Norden begynte den litt senere, og varte litt lengre.
2. De tre mest typiske kjennetegnene på romantikken var, en helhetsforståelse av tilværelsen som guddommelig, et nytt syn på dikteren som et geni og en visjonær, og synet på naturen. Mennesket burde finne ”tilbake til naturen”.
3. Striden mellom Wergeland og Welhaven begynte med ”stumpefeieden”, de skjelte hverandre ut med små vers i studentavisen.
4. Striden gjaldt det meste, alt fra litteratursmak til hvordan samfunnet skulle være.
5. Wergeland skrev allmenne opplysningskrifter for at folk lettere kunne være med i demokratiske beslutningsprosesser. Welhaven kjempet for å beholde embetsmannsstandens plass. Wergeland skrev i frie former, men Welhaven mente at fast form var best.
6. Den tyske romantikken ble tilbakeskuende og idealistisk, preget av en politisk frykt. Andre steder, for eksempel i England, gikk romantikken i fronten for de revolusjonære, og dikterne fremmet de svakes sak.

Oppsummeringsoppgaver fra "Nasjonalromantikken" s.177

1. Innsamlingen av folkediktning var nasjonsbyggende. På grunn av unionen med Danmark ble det vanskelig å skille dansk og norsk litteratur. Folkediktningen hjalp til med dette. Folkediktningen var jo det norske av det norske.
2. Asbjørnsen og Moe møtte mange dilemmaer da de skulle gi ut folkediktningen, de bestemte seg for å legge flere varianter til grunn for det endelige eventyret, de skrev på veldig fornorsket dansk, og de utelot erotiske dikt.
3. Nasjonalromantikken er kort sagt en kulturell interesse for det nasjonale.
4. Dette ble viktig da mange nye landegrenser ble trukket opp i Europa på denne tiden. Norge var i union med Danmark fram til 1814, men kom i union med Sverige samme år. Vi kjempet for uavhengighet, og dette var en viktig forutsetning for nasjonalromantikken i Norge.
5. Tablåer var oppstillinger der folk stod slik at de framstilte kjente norske malerier.